

NIEUW IN NEDERLAND

Samengesteld door Gerard D. Majoor

(1) Eerste vondsten van de Chinese moerasslak (*Bellamya chinensis*) in Nederland en Europa

Samengevat uit twee artikelen:

Keulen, S.M.A., G.D. Majoor & D.M. Soes (2010): De Chinese moerasslak, een nieuwe zoetwaterslak voor Europa. – Natuurhistorisch Maandblad, 99: 285-290.

Soes, D.M., G.D. Majoor & S.M.A. Keulen (2011): *Bellamya chinensis* (Gray, 1834) (Gastropoda: Viviparidae), a new alien snail species for the European fauna. – Aquatic Invasions, 6(1) (www.aquaticinvasions.net/2011/accepted.html).

In juni 2010 werden Stef Keulen en Gerard Majoor door Olaf Op den Kamp getipt over de aanwezigheid van “zoetwaterwulken” in de Eijsder Beemden bij Eijsden, Zuid-Limburg. Daar waren inderdaad tientallen aangespoelde huizen van een soort moerasslak te vinden die aanmerkelijk groter was dan de bekende Stompe moerasslak (*Viviparus viviparus* (Linnaeus, 1758)) en de Spitse moerasslak (*Viviparus contectus* (Millet, 1813)). Omdat Menno Soes onlangs een populatie van de ook relatief grote Donaumoerasslak (*Viviparus acerosus* (Bourguignat, 1862)) had beschreven (Soes *et al.*, 2009) werd contact met hem opgenomen. De slak uit de Eijsder Beemden bleek de exoot *Bellamya chinensis* (Gray, 1834) te zijn, die de Nederlandse naam ‘Chinese moerasslak’ kreeg. Peter Gloër meldde dat deze soort nog niet eerder voor Europa was gemeld. Op de website ‘waarneming.nl’ werden nog twee recente vondsten uit Nederland aangetroffen: één van een populatie in ‘s-Gravenzande en één van twee slakken in Vinkeveen.

Beschrijving, leefwijze en voortplanting

Het egaal olijfgroene tot bruinrode huisje van de Chinese moerasslak is kegelvormig, tot 70 mm hoog en 51 mm breed. De laatste omgang van juveniele huisjes is hoekig, er zijn twee of drie schouders aanwezig. Op de hoeken van de schouders staan kortere en langere haren met een omgebogen uiteinde. Het volwassen dier is beige tot grijs; de kop is donkerder dan het lijf.

De Chinese moerasslak heeft een voorkeur voor stilstaand of langzaam stromend water met een modderige of zandige bodem. De slak leeft geheel onder water, half begraven in de modderige bodem, of kruipend op een zandige bodem. Chinese moerasslakken eten nauwelijks planten. Ze grazen algen of nemen voedseldeeltjes op uit het modderige substraat waarover ze kruipen.

De slak wordt in Amerika onder andere “Chinese mystery snail” genoemd. Dat komt omdat de soort ovovivipaar is: de eieren ontwikkelen zich in het lichaam van het vrouwtje en ‘s zomers kan ongeveer dagelijks een slak-met-huisje worden geboren. Kipp & Benson (2010) stellen dat de potentiële

reproductieve capaciteit per vrouwtje groter is dan 169 jongen. De populatie in de Eijsder Beemden wordt op meerdere duizenden dieren geschat!

Verspreiding

De oorspronkelijke verspreiding van de Chinese moerasslak omvat zuidoost Azië (Chiu *et al.*, 2002). De slak is aan het einde van de 19de eeuw voor consumptie doeleinden levend naar Amerika gebracht. Thans wordt ze in Noord-Amerika in een groot aantal meren en kleinere stilstaande wateren aangetroffen (Kipp & Benson, 2007).

In Nederland zijn waarschijnlijk (nakomelingen van) dieren uit een tuincentrum of de aquariumhandel vrijgelaten.

Aanwinst of plaag?

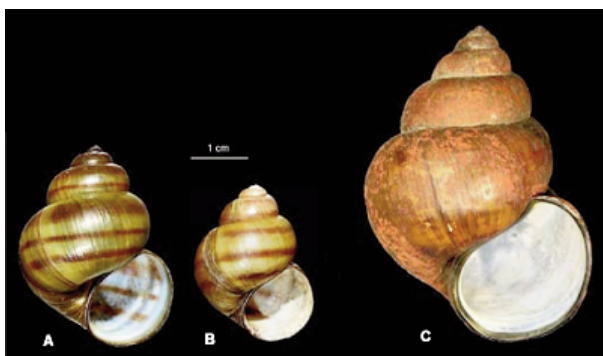
In Noord-Amerika is de Chinese moerasslak al meer dan 100 jaar bekend als invasieve soort. Belangrijke negatieve consequenties zijn nog niet gerapporteerd. Vast staat dat het ecosysteem door de aanwezigheid van de Chinese moerasslak verandert, maar de vraag of dat in Nederland problemen zal opleveren kan helaas nog niet worden beantwoord.

Literatuur

CHIU, Y.-W., H.-C. CHEN, S.-C. LEE & C.A. CHEN (2002): Morphometric analysis of shell and operculum variations in the viviparid snail *Cipangopaludina chinensis* (Mollusca: Gastropoda), in Taiwan. – Zoological Studies, 41: 321-331.

KIPP, R.M. & A. BENSON (2007-2010): USGS Nonindigenous Aquatic Species Database. *Cipangopaludina chinensis malleata* <http://nas.er.usgs.gov/queries/factsheet.aspx?SpeciesID=1045>. Geraadpleegd op 31 juli 2010.

SOES, D.M., P. GLÖER & A.J. DE WINTER (2009): *Viviparus acerosus* (Bourguignat, 1962) (Gastropoda: Viviparidae), a new exotic snail species for the Dutch fauna. – Aquatic Invasions, 4: 373-375.

Afb. 1. a: Spitse moerasslak (*Viviparus contectus*), b: Stompe moerasslak (*Viviparus viviparus*) en c: Chinese moerasslak (*Bellamya chinensis*). (Foto's a en b: Peter Gloër; foto c: Stef Keulen)

Afb. 2. Vrouwelijke moerasslak (*Bellamya chinensis*). (Foto: Stef Keulen)